

Handlingsplan för arbete mot diskriminering, trakasserier & kränkande behandling

Kunskapscompaniet gymnasium

Uppdaterad datum
2023-06-13

Kunskapscompaniets värdegrund

Allt arbete på skolan ska genomsyras av en ambition att alla ska känna sig trygga och respekterade. För att uppnå detta präglas vår människosyn av övertygelsen om att alla människor har lika värde. Vi tillåter därför inte någon form av diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. De handlingar som kan likställas med annan kränkande behandling är inte heller tillåtna. Vår människosyn ska färga verksamheten och bli synlig genom att vi ständigt är i dialog med varandra kring dessa frågor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (Skollagen1 kap. 5§)

Vad är planen till för?

Planen tar upp hur personal och elever i skolan ska agera gentemot varandra samt vart gränserna för agerandet går. Gränserna hittar vi både i lagtexter och styrdokument och det handlar om att både följa lagen samt att stå upp för en värdegrund. Värdegrunden kan sägas bli synlig genom personalens och elevers handlingar, ordval och beslut. För att veta hur man får, bör och ska agera ska skolan, tillsammans med eleverna, arbeta fram en plan som tydligt beskriver dessa gränser.

Skollagen

Enligt Skollagens 6 kap. 8§ ska huvudmannen ”se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas och/eller genomföras under det kommande året”. Tanken med en plan är att stå upp för och garantera demokratiska principer om människors lika värde och elevens rätt till integritet, respekt och tolerans. När dessa rättigheter kränks handlar det om lagöverträdelser såsom diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Skolan förväntas redogöra för hur det främjande och förebyggande arbetet ser ut i verksamheten samt vilka åtgärder som vidtas. I planen ska även redogöras för hur skolan arbetar för att upptäcka, utreda och åtgärda fall av diskriminering och kränkande behandling. Dessutom ska utbildningen utformas enligt skollagen 25 kap 6§ i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter som:

- Människolivets okränkbarhet
- Individens frihet och integritet
- Alla människors lika värde
- Jämställdhet
- Solidaritet mellan människor

Läroplanen

I läroplanen för gymnasieskolan SFS (2010:2030) får vi ledning i värdegrund, riktlinjer och normer för skolans uppdrag och mål.

Barnkonventionen

FN:s portalparagraf, artikel 3 i Barnkonventionen lyder: ”Barnets Bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn”.

Diskrimineringslagen (2008:567)

I diskrimineringslagen¹ finns liknande formuleringar som gäller för utbildningssamordnare vilket ger ytterligare tyngd åt planen.

Länk till Diskrimineringslagen <http://www.regeringen.se/sb/d/11043/a/111986>

Definitioner

Nedan följer definitioner av de begrepp som användas i planen.

Vad är diskriminering?

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna. En diskriminering kan inte ske mellan elever utan måste, för att gå under benämningen diskriminering, ske mellan två parter där den ena är i maktposition.

Diskriminering enligt diskrimineringslagen

Missgynnande eller kränkning som har samband med sju diskrimineringsgrunder:

- **Kön**
Att någon är man eller kvinna. Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön.
- **Könsöverskridande identitet eller uttryck**
Med diskrimineringsgrunden könsöverskridande identitet eller uttryck menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.
- **Etnisk tillhörighet**
Med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.
- **Religion eller annan trosuppfattning**
Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism)
- **Funktionsnedsättning**
Med funktionshinder menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå
- **Sexuell läggning**
Med sexuell läggning menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.
- **Ålder**
Uppnådd levnadslängd

Direkt diskriminering: innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering: man kan också i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad indirekt diskriminering. Med detta menas att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte.

Likabehandling: med likabehandling menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Vad är kränkande behandling?

Kränkande behandling är handlingar som kränker individens värdighet. Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkningarna kan vara synliga och handfasta, likväl som dolda eller subtila. De kan utföras direkt i verksamheten men även via telefon och Internet. Kränkande behandling kan exempelvis uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon och kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande samt drabba såväl vuxna som ungdomar. Det är personen som utsätts som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande. En kränkande behandling har inte samband med diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier: innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. För att underlätta läsningen inryms i den här skriften begreppet sexuella trakasserier i begreppet trakasserier.

Mobbning är när en eller flera personer upprepade gånger under en längre tid utsätter en eller flera individer för medvetna, aktiva, destruktiva handlingar eller utfrysning. Enstaka händelser är inte mobbning utan kan istället vara en kränkning.

Bristande tillgänglighet: när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte genomför skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Vad är trakasserier?

Trakasserier är kränkande behandling som har samband med någon av de ovan nämnda diskrimineringsgrunderna.

Hur använder vi oss av planen på skolan?

Planen ska användas till att motverka och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen ska ses som ett levande dokument vilket innebär att den används aktivt i den dagliga verksamheten. Planen ska kunna läsas och förstås av både lärare, elever och vårdnadshavare.

Elevers delaktighet

Eleverna är delaktiga i att ta fram planen och utvärdera den på skolorna. Detta görs dels via mentorstid och klassråd, dels genom elevkår/elevråd. Eleverna är även delaktiga i att ta fram aktiviteter för varje läsår efter att resultaten från den årliga enkäten är analyserade och genomgångna.

Planens tillgänglighet

Planen ska finnas tillgänglig för all personal och elever samt vårdnadshavare. Detta görs genom att planen finns på hemsidan, anslagen i skolan och som en fil på Schoolsoft.

Ansvar

Rektors ansvar

Det är rektors ansvar att:

- se till att all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och annan kränkande behandling inte är tillåten på skolan
- vid kännedom om att diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och åtgärder vidtas
- se till att skolpersonal har ett gemensamt system för hur de dokumenterar anmäld/upptäckt diskriminering och kränkande behandling samt de åtgärder som vidtagits
- se till att ett målinriktat arbete med likabehandlingsfrågor bedrivs
- årligen utvärdera och revidera planen i samarbete med personal och elever
- verka för att både elever och personal involveras i likabehandlingsarbetet
- sprida och synliggöra planen i verksamheten

Ansvar all personal på skolan

- följa skolans handlingsplan och aktivt arbeta med den
- reflektera över de normer och värderingar som hen förmedlar genom sin undervisning samt genom sitt bemötande
- dokumentera misstänkt/anmäld/upptäckt diskriminering och annan o kränkande behandling samt informera berörd rektor/biträdande rektor
- ha en uppfostrande roll och verka som en god förebild
- se till att skolans ordningsregler följs
- alla elever är all personals ansvar

Elevernas ansvar

Det är alla elevers gemensamma ansvar att:

- respektera de personer som går och/eller arbetar på skolan och följa de trivsel och ordningsregler som gemensamt satts upp på skolan och i klassen
- reflektera över de värderingar som hen förmedlar genom sitt förhållningssätt till andra människor
- påtala diskriminering och annan kränkande behandling som förekommer på skolan till mentor eller annan personal
- ta del av skolans handlingsplan som delas ut vid läsårsstart samt ligger på skolans hemsida

Hur vi kartlägger

Mentorssamtal

Mentor har en gång per termin individuella samtal med sina elever där frågor om trivsel, trygghet och inflytande tas upp.

Klassråd/mentorstid

Mentor ansvarar för att på klassråd och mentorstid diskutera ordnings- och värdegrundsfrågor samt trivsel i klassen minst en gång per månad. Varje klassrådsprotokoll skickas till rektor för kännedom.

Enkätundersökning

Varje år görs en enkätundersökning, vilken ställer frågor om trivsel, trygghet, inflytande, styrning och ledning osv. Resultat från denna ligger till grund för kommande års planering av aktiviteter.

Hälsosamtal med skolsköterskan

Varje elev erbjuds, under gymnasietiden, ett hälsosamtal med skolsköterskan där fokus ligger på elevens fysiska, psykiska och sociala hälsa. Frågor gällande trivsel och trygghet ingår i detta samtal.

Rutiner för att förebygga, utreda och åtgärda kränkningar – se bilaga för arbetsgång

Det främjande och förebyggande arbetet ska pågå kontinuerligt och ta sin utgångspunkt i att skapa en skolmiljö där alla elever känner att de har trygghet och studiero, ett gott skolklimat med goda relationer mellan elev till elev och mellan elever och medarbetare. Rektor, lärare och all övriga medarbetare i skolan ska arbeta och verka utifrån att skapa trygga och professionella relationer med eleverna och på så sätt skapa en trygg och tillitsfull skolmiljö. Samtliga medarbetare ska ha samma positiva förväntningar på alla klasser och enskilda elever oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Vår ovanstående grundtanke ska genomsyra hela skolans värdegrundsarbete.

Utvärdering och uppföljning av planen

Utifrån skolans samlade analys från eventuella händelser, elevsamtal, riskkartläggningar och elevundersökningar ska det i planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling anges fokusområden för utveckling och åtgärder. Åtgärderna uttrycks i mätbara mål med angivande av vem som är ansvarig för aktiviteterna. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts kommer att tas in i efterföljande årsplan.

I ett förebyggande syfte arbetar vi på följande sätt:

- *När eleverna börjar gymnasiet har vi lära-känna-aktiviteter*
- *Vi har uppmärksam personal som agerar om de uppfattar någon form av kränkning*
- Återkommande temadagar med inriktning hälsa må bra

För att upptäcka kränkningar:

- *Har alla elever samtal med sin mentor där trivsel är en av samtalspunkterna.*
- *Har alla elever hälsosamtal med skolsköterskan med fokus på fysisk, psykisk och social hälsa.*
- *Är all personal uppmärksam: på fysiska lektioner, digitala lektioner och under raster och övrig tid på skolans område.*

Vid kränkning

Rutiner för att anmäla, utreda och vidta åtgärder

Elever uppmanas att direkt meddela undervisande lärare, mentor eller rektor om eleven själv upplever eller känner sig kränkt.

Lärare och annan personal i skolan är skyldiga att anmäla kränkande behandling som personalen får kännedom om och som sker i samband med skolans verksamhet till rektorn.

Rektor i sin tur ska skyndsamt anmäla till huvudmannen.

Huvudmannen ska skyndsamt utreda vad som hänt och är ansvarig för att vidta åtgärder för att sätta stopp för den aktuella kränkningen samt för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Om elev blir kränkt av annan elev

Anmäla

Elever uppmanas att omgående informera undervisande lärare, mentor eller annan personal när han eller hon själv känner sig kränkt eller när man upplever att någon annan har blivit kränkt. Berörd mentor informeras av den som mottagit anmälan. Den personal som mottagit informationen kommer att anmäla till rektor som i sin tur anmäler till huvudmannen. Huvudmannen ansvarar för att skyndsamt säkra utredning av händelsen.

Utreda

På huvudmannens uppdrag startar rektor skyndsamt en utredning av händelsen. Detta innebär att insamling av information startar direkt vid uppmärksammandet av händelsen. Ansvarig mentor informeras och samtalar direkt med berörda elever och lyssnar till deras versioner för att försöka ta reda på fakta. Mentor informerar rektor och elevhälsoteamet. Vid behov genomför även rektor kompletterande samtal. Mentorn/rektor informerar vårdnadshavare (om eleven/eleverna är under 18 år) till både drabbad elev och den/de som utfört kränkningen. Rektor ansvarar för att dokumentera det kartläggande och utredande arbetet. Dokumentet tillges huvudmannen.

Utifrån dokumentationen samtalar huvudmannen i sin tur med och rektor om händelserna. Huvudmannen deltar också vid behov i kompletterande samtal med berörd personal och elever/vårdnadshavare. Huvudmannen gör en samlad bedömning över händelsen vilket dokumenteras.

Åtgärda

Nästa steg är att huvudmannen samtalar med rektor om förslag till åtgärder. Vid behov sker även samtal med personal och elever. Åtgärder för att komma till rätta med den uppkomna situationen fastställs och dokumenteras. Åtgärder för att förhindra att liknande situationer uppkommer dokumenteras. Huvudmannen ansvarar för att dokumentationen sker.

Åtgärderna genomförs av mentor eller rektor beroende på händelse.

Åtgärderna följs upp av mentor och rektor bl a genom enskilda samtal med de berörda eleverna.

Åtgärderna följs upp och utvärderas av huvudmannen genom dokumentation, samtal och besök i verksamheten.

Om elev blir kränkt av personal

Anmäla

Anmälan sker direkt till rektor av elev/vårdnadshavare eller av den personal som mottagit informationen från elev. Rektor som i sin tur anmäler till huvudmannen. Huvudmannen ansvarar för att skyndsamt säkra utredning av händelsen.

Utreda

På huvudmannens uppdrag startar rektor skyndsamt en utredning av händelsen. Detta innebär att insamling av information startar direkt vid uppmärksammandet av händelsen. Rektor kontakter och samtalar med uppgiftslämnaren samt den som känner sig utsatt. Rektor för enskilda samtal med den eller de i personalen som uppges ha utsatt någon för kränkandebehandling av något slag. Vårdnadshavare informeras av rektor om eleven är under 18 år. Rektor informerar elevhälsoteamet. Rektor ansvarar för att dokumentera det kartläggande och utredande arbetet. Dokumentet tillges huvudmannen.

Utifrån dokumentationen samtalar huvudmannen i sin tur med rektor om händelserna. Huvudmannen deltar också vid behov i kompletterande samtal med elever och personal. Huvudmannen gör en samlad bedömning över händelsen vilket dokumenteras.

Åtgärda

Huvudmannen samtalar med rektor om förslag till åtgärder. Åtgärder för att komma till rätta med den uppkomna situationen fastställs och dokumenteras. Åtgärder för att förhindra att liknande situationer uppkommer dokumenteras. Huvudmannen ansvarar för att dokumentationen sker.

Åtgärderna genomförs av rektor.

Åtgärderna följs upp av rektor bl a genom enskilda samtal med de berörd elev och personal.

Åtgärderna följs upp och utvärderas av huvudmannen genom dokumentation, samtal och besök i verksamheten.

Huvudmannen sköter helt utredning och uppföljning om det är rektor som uppges ha kränkt eleven. I de fallen sker samtal med elev, vårdnadshavare (om elev ej 18 år) och annan personal direkt med huvudmannen.

Alla ovanstående fall ska dokumenteras och följas upp. Alla ovanstående fall kan också resultera i anmälan till annan myndighet som t ex Polisen, socialtjänst eller arbetsmiljöverket.

Reflektion ska göras gällande huruvida situationen beror på ett mönster på skolan vilket i så fall ska leda till ett utvecklingsområde i likabehandlingsplanen.

Att arbeta med under läsåret 23/24

- Introduktionsdagar för åk1 elever i början av läsåret.
- Koppla in kurator i tidigt stadie då vi ser eller märker av psykisk ohälsa.
- Kosten, ”vi måste äta för att fungera” (Hur påverkar maten vårt psykiska och fysiska mående?)
- Lyfta vikten av att ha en god ton via sociala medier och respektera varandra oavsett.

Handlingsplan för arbetet med det förebyggande arbetet 23/24

Mål	Aktivitet	Målgrupp - årskurs	Ansvarig	När	Klart	Uppföljt
Eleverna ska känna sig trygga på vår skola.	Dagligt bemötande och reaktion på olämpligt beteende	Samtliga elever	Samtlig personal	Under vårterminen -24	Slutet på Vt-24	
Mål	Aktivitet	Målgrupp - årskurs	Ansvarig	När	Klart	Uppföljt
Ingen elev ska bli utsatt för kränkning, trakasserier eller diskriminering.	Arbeta förebyggande med temadagar, lära-känna-varandra-aktiviteter, värdegrundsarbete och liknande	Samtliga elever	Mentorerna	Vid läsårsstart och utlagt under läsåret	Vid läsårsslut	
Mål	Aktivitet	Målgrupp - årskurs	Ansvarig	När	Klart	Uppföljt

Bilaga för arbetsgång

Arbetsgång

steg 1 FRÄMJJA

Syftet med skolans främjande arbete är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla elever och all skolpersonal, där alla elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det uppnås när personal och elever både i ord och handling visar respekt för allas lika värde oavsett såväl kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder som andra omständigheter som gäller den enskilde som person.²⁶ För att främja alla barns och elevers utveckling och lärande, trygghet, studiero och hälsa är värdegrundsarbete med exempelvis likabehandling, norm medvetenhet, arbetsklimat präglat av samarbete och tillitsfulla relationer samt elevers delaktighet och inflytande i fokus för det främjande arbetet.

steg 2 FÖREBYGGA

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker. Som grund för arbetet ligger regelbundna kartläggningar av de risker för diskriminering och kränkande behandling som finns i den egna verksamheten. Arbetssättet kan också användas bredare för att avvärja andra risker såsom användning av droger, ohälsa eller andra problem som skolan befarar. Målet är att genomföra förebyggande insatser med utgångspunkt i den egna verksamhetens identifierade styrkor och svagheter. Det förebyggande arbetet är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla.

steg 3 UPPTÄCKA

Skolan behöver skapa förutsättningar för att upptäcka diskriminering, exempelvis trakasserier och sexuella trakasserier samt kränkande behandling. Det upptäckande arbetet kan kopplas till det förebyggande arbetet eftersom det krävs kunskap om förhållandena på skolan för att upptäcka kränkningar. Det kan också ses om en del av det åtgärdande arbetet eftersom det behöver finnas rutiner för hur kränkningarna ska hanteras för att det ska vara meningsfullt att uppmärksamma dem. Vi vill betona den nära kopplingen mellan att upptäcka fall av kränkningar och hur skolan klarat av att bedriva framgångsrika främjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

steg 4 ÅTGÄRDA

Syftet med det åtgärdande arbetet är att snabbt kunna åtgärda fall av diskriminering och kränkande behandling och säkerställa att det inte händer igen. Centralt för det arbetet är ansvarsfördelning och att det ska finnas rutiner för utredning, rapportering samt hantering och bemötande av den som utsatts och de som varit inblandade i att utsätta någon för diskriminering, exempelvis trakasserier eller sexuella trakasserier, eller kränkande behandling, dokumentation samt uppföljning av varje steg i denna process.

Ansvar

Personal & elever

Rektor & personal

Personal & elever

Rektor